

Ískoyti til orðaskiftið um bygdamenning:

Brúksrætturin til jørðina eigur at vera á staðnum

— og ikki liggja í hondunum á fólki, sum bógva á stórláss-unum, sigur ein av lesarum okkara, sum ynskir at vera ónevndur. Hann heldur tað er lítið høpi í at tosa um bygdamenning, um vit ikki tá nema við sjálvan kjarnan, sum hann heldur vera spurningin um jørðina og hvør skal sleppa at brúka hana.

Við áhuga og stórar virðing fylgdi eg herfyri við í bløðum og sjónvarpi í tí, sum ein bóndi í Mykinesi hevði at siga um bygdamenning. Ein einsamallur maður við dirvi og við hugskotum hevur her sett sær fyrri at prógva, at tað, sum mong, serstakliga okkara politikarar, hava tosað um í árávis, tað letur seg í veruleikanum gera.

Men tá eg so umhugsi alt hetta enn einaferð, so dugi eg at skilja, at útlitið kortini er so sum so. Og hvi so tað? Jú, tí at tað rá politikari síðu einki er gjørt fyrri bygdamenningina og eg stúri fyrri, at tað heldur ikki verður gjørt stórvægis.

Politikararnir hava uttan iva bert hugflog til at imynda sær, at bygdamenning er nakað, sum skal kosta tí almenna lópin av peningi. Og tað fingi vit eisini haldgóð prógv fyrri í seinastu umrøðuni á tingi av ólav-søkureðu lógmans.

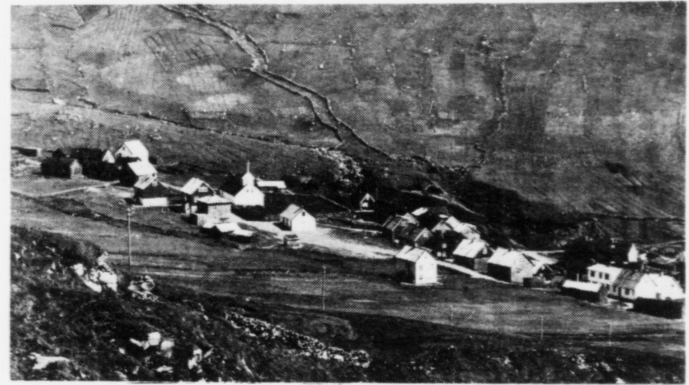
Hetta er kanska tí, at politikararnir ikki vita, hvørji virði og møguleikar, sum eru á bygd. Eg haldi, at størsti trupulleikin hjá flestu bygdum er tann, at tað, sum jørðin gevur av sær, kemur ikki bygdini og fólkinum har býr til góðar — men verður heldur spjatt út um landið, tí fólk, sum bógva aðrastaðni eiga jørðina og

fara avstað við ágóðanum.

Um so var, at tann framleiðslan, sum bygdin ar umboða, koma teimum, sum bógva á staðnum, til góðar, hevði hetta helst verið nóg mikið til, at ein hevði kunnað búð á bygd, uttan so, at tað skuldi kostað tí almenna nakað.

Men fyrirteytin fyrri slikari gongd hevði so verið, at ognarviðurskiftini vórðu broytt radikalt — ella í hvussu er at brúsrætturin til jørðina, og tað hon gevur av sær, kom á rættar hendur — bygdini og bygdarfólkunum til gagn.

Júst hesin spurningurin er kjarnin í øllum tjakinum um bygdamenning.

Bygdamenning í Mykinesi! So mugu vit gera nakað við uttanbiggjajørðina heldur ein lesari, sum hevur fylgt orðaskiftinum um bygdamenning/útjafaraðski og landbúnað

Uttan at tosa um hann er lítið og einki høpi í at umrøða bygdamenningina.

Tað er greitt, at slikar radikalar broytingar fara at mæta móttøðu. Og tær fara helst ikki at bera til við núverandi ognarbyttinum millum bygdarfólkið og fólk, sum bógva í størri bygðunum og eiga jørðina í teirra uppruna heimbygd.

Skulu vit tosa um vald í hesum sambandi, so er munurin á valdinum hjá hesum báðum bólkunum helst 1:10, tó sjálvandi alt eftir, hvar vit eru stødd í landinum.

Men kanska er tað so júst hetta mystrið, sum er nakað sermerkt føroyskt. Nevniliga tað, at fólk bógva á stórlássunum, sum hava so mong tilboð, og síðani eiga nakað av jørð aðrastaðni, har tey eru uppvaksin. Jørð, sum bert krevur, at tú er á fjalli nakrar ferðir um árið, og

fyrri hetta avmarkaða arbeiðið fær tú so nógv og gott kjøt. Hetta er kanska nakað, sum føroyingar ynskja og vilja varðveita fyrri einhvønn pris.

Ein kann nú velja millum tveir møguleikar

Antin er ein noyddur at viðganga, at ein er fyrri núverandi skipan, tí hon gevur einum so nógv gott og tí hon er partur av einum liberalum hugsunarhátti, sum gevur einum hesar møguleikar.

Henda liberala skipan hevur so havt við sær, at jørð ikki longur verður mett sum eitt framleiðsluamboð, sum kann keypast, forrenta og avskriva tann kapital, sum hon hevur kostað — og við einum rimilugum útbýti av tí arbeiði, sum framleiðslan gevur. Nú er jørð

harafturimóti vorðin eitt spekulatiónsobjekt í sama mun sum frimerki, antikvititir og list.

Hin møguleikin er at viðganga, at neyðugt er við broytingunum og tí gera nakað við tað at broyta verandi skipan: at skapa møguleikar, soleiðis, at tey, sum hava áhuga fyrri jørðini, sleppa at royna seg.

M.a. mugu vit viðganga, at landbrúk, á stódd við kongsfesti í Føroyum, helst fyrr kundi geva so mikið av sær, at ivaleyst var at liva av.

Men tíðirnar eru nógv broyttar og somuleiðis krøvini vit menniskju seta til livið. Tað, sum hevur ikki minst týðning, er, at møguleikarnir fyrri at vinna sær pening, eru munandi betraðir, tó uttan at bóndur í sama mun hava havt møguleika at økja um sínar inntøkur. Og tí eru teir fyrr so ernu kongsgarðarnir nú heilt fyrri ongun.

Bygdamenning er eisini ein fordelingspolitiskur spurningur, við tað, at tey virði, sum uttanbiggjia fólk fáa úr bygðunum — við tí politikki, sum verður rikin í lötuni — í ein vissan mun verða send aftur til bygdin sum liður í tí umfordeiling, sum fer fram gjøgnum skattirnar.

Og soleiðis er ein partur av teimum stóru trupulleikunum, sum tann relativt stóri naturáliubúskapurin framvegis fevnir um, fordelingspolitiskt sæð, her í Føroyum.

Nú kunnu vit so bert vera nøgd við, at onkur, sum er sera sjáldsamt í Føroyum, hevur torað at tikið blaðið frá muninum.

Tvørball

